

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาพฤติกรรมการประหยัดของข้าราชการพลเรือนและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ใน กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ของอิทธิพลของทัศนคติและการควบคุมตนเอง ต่อพฤติกรรมการประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดพลังงาน ประหยัดทรัพยากร โดยคำนึงถึงความแตกต่างของเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิก หน่วยงานที่สังกัด ลักษณะงานที่ทำ และรายได้ทั้งครอบครัว โดยสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้มีอายุเฉลี่ย 35 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานภาพสมรส เป็นผู้สมรสและมีรายได้/เดือนเฉลี่ย 38,933 บาท

กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการจากกระทรวงต่าง ๆ ได้แก่ กระทรวงคมนาคม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร และสำนักงานกฤษฎีกา ร้อยละ 50 และเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจจากวิทยุการบิน การบินไทย การสื่อสาร องค์การโทรศัพท์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต การเคหะแห่งชาติ ร้อยละ 50 โดยเป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับสาธารณูปโภค ร้อยละ 45.5 และไม่เกี่ยวกับสาธารณูปโภค ร้อยละ 45.5

ข้อมูลในการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยศึกษาทั้งจากประสบการณ์ตรง ได้แก่ การได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจจำต้องให้ประหยัด และประสบการณ์อ้อม ได้แก่ ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประหยัดผ่านสื่อต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประสบปัญหาอันเกิดจากภาวะเศรษฐกิจทำให้ต้องประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ หลาย ๆ ด้าน และต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายบางอย่าง ซึ่งผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจทำให้ต้องประหยัด และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ที่มีผลให้ต้องประหยัดมีความสัมพันธ์กันทางบวก นั่นหมายถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจทำให้ตนเองประหยัดนั้นเป็นผู้ที่ประหยัดอันเนื่องมาจากการได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ เป็นผู้ที่ประหยัดอันเนื่องมาจากการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการประหยัดเช่นกัน

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้ศึกษาข้อมูลทางด้านจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการประหยัด ได้แก่ การควบคุมตนเอง และทัศนคติเกี่ยวกับการประหยัด ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการควบคุมตนเองได้ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง และมีทัศนคติที่ดีต่อการประหยัด และพบด้วยว่าทัศนคติต่อการประหยัดและการควบคุมตนเองของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กันทางบวก นั่นหมายถึงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติสูงจะมีการควบคุมตนเองในระดับสูงด้วย และยังพบด้วยว่าการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ

การประหยัคมีความสัมพันธ์กับการควบคุมตนเองทางบวก นั้นคือผู้ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประหยัคมากจะมีการควบคุมตนเองได้สูง

ในการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลการประหยัค ซึ่งผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรมการประหยัคใน 3 ด้านคือ 1) พฤติกรรมการประหยัคค่าใช้จ่าย 2) พฤติกรรมการประหยัคพลังงาน 3) พฤติกรรมการประหยัคทรัพยากร ซึ่งจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการประหยัคค่าใช้จ่ายรวมในระดับปานกลาง ส่วนการประหยัคพลังงานและการประหยัคทรัพยากรมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ซึ่งผู้วิจัยพบว่า การประหยัคพลังงานเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันทุกด้าน คือผู้ที่มีการประหยัคค่าใช้จ่ายสูง จะประหยัคพลังงานและประหยัคทรัพยากรสูงด้วย แต่เมื่อผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ของทัศนคติต่อการประหยัคและการควบคุมตนเองกับพฤติกรรมการประหยัคทั้ง 3 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า การควบคุมตนเองไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ กับพฤติกรรมการประหยัคทั้งหมด มีเพียงทัศนคติต่อการประหยัคที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประหยัคค่าใช้จ่ายและการประหยัคพลังงาน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการประหยัคทรัพยากรเช่นกัน

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประหยัค โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรทั้งสิ้น 15 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว หน่วยงานที่สังกัด ลักษณะงานที่ทำ รายได้ครอบครัว ผลกระทบของเศรษฐกิจ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การควบคุมตนเอง ทัศนคติ พฤติกรรมการประหยัคค่าใช้จ่าย พฤติกรรมการประหยัคพลังงาน และพฤติกรรมการประหยัคทรัพยากร ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลที่มีต่อพฤติกรรมการประหยัคค่าใช้จ่ายและประหยัคพลังงาน ได้แก่ ทัศนคติต่อการประหยัค ซึ่งเป็นปัจจัยทางด้านจิตใจ ขณะที่อิทธิพลที่มีต่อพฤติกรรมการประหยัคทรัพยากร ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นปัจจัยด้านการเรียนรู้จากการประสบการณ์ทางอ้อม ส่วนตัวแปรอื่นไม่พบว่าอิทธิพลต่อการประหยัคทั้ง 3 ด้าน

ผลการวิจัยอาจสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการประหยัค ได้แก่ ทัศนคติต่อการประหยัค มีอิทธิพลโดยตรงต่อการประหยัคค่าใช้จ่ายและการประหยัคพลังงาน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีอิทธิพลโดยตรงต่อการประหยัคทรัพยากร
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อม หรือมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงกับพฤติกรรมการประหยัค ได้แก่
 - 2.1 การได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประหยัค ซึ่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีอิทธิพลโดยตรงต่อการประหยัคทรัพยากร และมีความสัมพันธ์กับการควบคุมตนเอง
 - 2.2 การควบคุมตนเอง นอกจากจะมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประหยัคแล้ว ยังมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการประหยัค ที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการประหยัคค่าใช้จ่ายและพฤติกรรมการประหยัคพลังงาน

2.3 กลุ่มตัวแปรด้านข้อมูลทั่วไปที่ใช้ในการแบ่งกลุ่ม ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประหยัด พบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการประหยัดค่าใช้จ่าย ผู้ที่สมรสมีพฤติกรรมการประหยัดสูงกว่าผู้ที่เป็นโสด หน่วยงานที่สังกัดมีความสัมพันธ์ต่อการได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ โดยกลุ่มข้าราชการได้รับผลกระทบที่ทำให้ต้องประหยัดเพิ่มขึ้นสูงกว่ากลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้ยังพบว่า เพศหญิงและผู้ที่มีสมาชิกในครอบครัวจำนวนมาก มีการรับรู้ข่าวสารที่มีผลทำให้ประหยัดมากกว่าเพศชายและผู้ที่มีสมาชิกในครอบครัวน้อย

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการประหยัด และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัด อภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

5.2.1 พฤติกรรมการประหยัด

พบว่า การมีพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรและพฤติกรรมการประหยัดพลังงาน มีค่าเฉลี่ยค่อนข้างสูง และการประหยัดค่าใช้จ่ายมีค่าเฉลี่ยปานกลางนั้น อันเนื่องมาจากการที่มีภาระกระตุ้นเร็วอยู่ตลอดเวลาจากสื่อมวลชน จากแบบสัมภาษณ์คำถามในเรื่องพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรเป็นเรื่องที่ทุกคนสามารถทำได้ง่าย และหน่วยงานบังคับให้ปฏิบัติอยู่แล้ว เช่น การใช้กระดาษที่วางด้านหลังในการร่างเอกสารต่าง ๆ ส่วนพฤติกรรมการประหยัดพลังงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงเช่นกัน เนื่องมาจากเป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย และเมื่อปฏิบัติแล้วจะเห็นผลถึงการประหยัดได้ง่าย เช่น เมื่อปิดน้ำปิดไฟก็จะทำให้เสียเงินค่าไฟฟ้าน้อยลง ส่วนพฤติกรรมการประหยัดค่าใช้จ่าย ที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางนั้น เนื่องจากเป็นค่าใช้จ่ายประจำวัน หรือเป็นเรื่องอุปโภคบริโภคที่เป็นสิ่งจำเป็น กลุ่มตัวอย่างสามารถประหยัดได้ในระดับหนึ่ง แต่ในส่วนที่ยังจำเป็นต้องใช้จ่าย อาจจะไม่สามารถประหยัดหรือลดลงได้มากเท่ากับการประหยัดอื่น ๆ ก็เป็นไปได้

พฤติกรรมการประหยัดค่าใช้จ่ายนี้พบว่า มีความแตกต่างระหว่างผู้มีสถานภาพสมรสต่างกัน โดยผู้มีสถานภาพเป็นผู้สมรสจะมีค่าเฉลี่ยการประหยัดค่าใช้จ่ายสูงกว่าผู้ที่เป็นโสด ทั้งนี้น่าจะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่ผู้ที่มีภาระรับผิดชอบต่อบุคคลในครอบครัวหลายคน จำเป็นจะต้องวางแผนการใช้จ่ายให้พอเพียง เพื่อจะได้มีเงินหรือเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายส่วนอื่น ๆ ของสามี ภรรยา หรือลูก อีกประการหนึ่งคือ สภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจอาจจะทำให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวในครอบครัวลดลง การใช้เงินเพื่อการกินอยู่จึงต้องประหยัดด้วย ในขณะที่กลุ่มผู้ที่ยังเป็นโสดนั้น ภาระความรับผิดชอบจะน้อยกว่ากลุ่มที่มีครอบครัว บางส่วนอาจไม่ต้องรับผิดชอบผู้ใดเลยนอกจากตนเอง การพยายามลดค่าใช้จ่ายในเรื่องการกินอยู่ ชื่อของเครื่องใช้ อาจจะจำเป็นน้อยกว่าผู้มีครอบครัวก็อาจเป็นไปได้

5.2.2 ทักษะต่อการประหยัด

จากแนวคิดทฤษฎี ทักษะคือเป็นความรู้สึกทางอารมณ์ทั้งทางบวกและทางลบ ทักษะด้านความรู้สึกจะมีทิศทางที่สอดคล้องกับทัศนคติด้านความรู้ คือถ้าบุคคลรู้ว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์ มีแนวโน้มที่ชอบ ก็จะเกิดความพร้อมที่จะกระทำตาม หากรับรู้ว่าเป็นโทษเกิดความรู้สึกไม่ชอบก็จะขัดขวางไม่กระทำ ทักษะต่อการประหยัดจึงเป็นความรู้สึกความเข้าใจถึงความจำเป็นต้องประหยัด หรือโทษของการประหยัด และแสดงถึงแนวโน้มของการมีพฤติกรรมการประหยัด หากผู้นั้นกำลังจะกระทำถึงนั้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ทักษะต่อการประหยัดมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการประหยัด ค่าใช้จ่ายและการประหยัดพลังงาน แต่ไม่มีผลต่อการประหยัดทรัพยากร นั่นคือการที่กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมพยายามลดค่าใช้จ่ายและใช้พลังงานต่าง ๆ เช่น น้ำ ไฟฟ้า น้ำมัน ฯลฯ น้อยลง เป็นผลมาจากการที่บุคคลเหล่านั้นมีความรู้และเข้าใจถึงความจำเป็นที่จะต้องประหยัด ซึ่งจากผลการวิจัยนี้แสดงเช่นกันว่า ทักษะที่ดีต่อการประหยัดของกลุ่มตัวอย่างนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ทั้งจากประสบการณ์ตรง คือได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลให้คนกลุ่มนี้เรียนรู้และพยายามกระทำตามการรณรงค์และแนะนำจากข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ ค่าย ทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือแม้แต่คำสั่งของทางราชการที่กำหนดเป็นนโยบายระดับชาติให้ช่วยกันประหยัด การเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งสองด้านส่งผลให้กลุ่มคนที่เกิดการเรียนรู้เรื่องการประหยัดนี้มีระดับการควบคุมตนเองสูงขึ้น เป็นเหตุให้เกิดทัศนคติต่อการประหยัด และมีแนวโน้มจะมีพฤติกรรมลดค่าใช้จ่าย และการใช้พลังงานให้น้อยลงด้วย

ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คือพฤติกรรมย่อมเป็นผลมาจากการเกิดความรู้สึกความเข้าใจ และความพร้อมกระทำ ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bandura ที่กล่าวว่า ผลจากการเรียนรู้ทั้งจากประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม ย่อมก่อให้เกิดทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสิ่งนั้น ควบคู่ไปกับการเกิดการควบคุมตนเองเพื่อให้มีความพร้อมจะกระทำสิ่งนั้นด้วย

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ทั้งในแง่การควบคุมตนเอง และทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม เช่น เด็กที่ถูกฝึกให้ควบคุมตนเองดี จะมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองดี (รัตนา ประเสริฐสม, 2526) ข้าราชการที่ถูกฝึกให้ควบคุมตนเองได้สูง จะมีพฤติกรรมตั้งใจทำงานสูง (บุญรับ สักดิ์มณี, 2532) เด็กในชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร ที่มีโอกาสศึกษาในระบบโรงเรียนน้อยนั้น หากมีการควบคุมตนเองในระดับสูง จะเข้าศึกษาในการศึกษานอกระบบโรงเรียน ส่วนกลุ่มที่มีการควบคุมตนเองต่ำ จะออกจากการศึกษากลางคันหรือไม่ศึกษาต่อเลย (รยากร งามดี, 2541) และในส่วนของทัศนคติ มีผู้พบว่า ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อสภาพการทำงาน จะมีพฤติกรรมการทำงานที่พึงประสงค์มากกว่าครูที่มีทัศนคติที่ไม่ดี (ศักดิ์ชัย นิริญทวี, 2532) การรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน (บุษบา ภูสกุล, 2535) ผู้จับขี้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการจับขี้อย่างปลอดภัย มีพฤติกรรมการจับขี้ที่ปลอดภัยมากกว่ากลุ่มที่มีระดับทัศนคติต่ำกว่า (วิสุทธิ์

อริยวิถี (บุญ, 2539) และข้าราชการตำรวจที่มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน จะรักษาวินัยของข้าราชการสูงกว่ากลุ่มที่มีทัศนคติต่ำกว่า (สมพร กฤษณพิพัฒน์, 2541)

5.2.3 การรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชน

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์ให้ประหยัดผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ป้าย โฆษณา หรือคำตั้งของทางราชการ ถือเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางอ้อม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประหยัดนี้ มีความแตกต่างระหว่างหญิงชาย และกลุ่มที่มีขนาดครอบครัวต่างกัน โดยเฉพาะหญิงมีการรับรู้ข่าวสารนี้มากกว่าเพศชาย ขณะเดียวกันผู้มีครอบครัวขนาดใหญ่จะรับรู้ข่าวสารมากกว่าผู้มีครอบครัวขนาดเล็ก ทั้งนี้เป็นไปได้ว่าการดูแลค่าใช้จ่ายในครอบครัวส่วนใหญ่ฝ่ายหญิงจะมีหน้าที่โดยตรง การจ่ายเงินเพื่อซื้อหาสิ่งของต่าง ๆ หรือเพื่อเป็นค่าสาธารณูปโภค เพศหญิงมักต้องเป็นผู้กระทำ ซึ่งถือเป็นประสบการณ์ทางตรงของผู้หญิงในการใช้จ่าย มีผลทำให้รับทราบการรณรงค์ชักจูงเพื่อให้เด็กเกิดการประหยัดได้ง่าย ทั้งนี้เมื่อรวมกันเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ ก็อาจจะเป็นครอบครัวที่สมรสมีลูกหลานต้องรับผิดชอบ ทำให้ยอมรับการรณรงค์หรือนำข่าวสารมาปฏิบัติได้มากกว่ากลุ่มที่มีขนาดครอบครัวเล็ก หรืออาจจะสิ้นใจ ทั้งนี้สอดคล้องกับที่พบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับการประหยัดค่าใช้จ่ายที่ได้กล่าวมาแล้ว และได้อภิปรายผลมาแล้วเช่นกัน ถึงอิทธิพลของการรับรู้ข่าวสารที่มีผลต่อการควบคุมตนเอง และเกี่ยวเนื่องไปถึงทัศนคติต่อการประหยัด

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยที่พบว่ากรรับรู้ข่าวสารมีอิทธิพลโดยตรงต่อการมีพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากร ซึ่งได้แก่ การนำวัสดุมาใช้ใหม่ การไม่ทิ้งสิ่งของที่ซึ่งไม่ใช่ขยะ ฯลฯ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่นำไปสู่การลดค่าใช้จ่ายโดยตรง แต่เป็นส่วนของการนำไปสู่การรักษาสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องไกลตัวออกไป ทั้งนี้ทำให้เข้าใจได้ง่ายว่าเหตุใดการประหยัดทรัพยากรจึงไม่ได้เป็นผลมาจากทัศนคติต่อการประหยัดตามผลการวิจัยครั้งนี้ ความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ของการประหยัดหรือโทษของการไม่ประหยัด ไม่นำไปสู่การประหยัดหรือโทษภัยของการไม่ประหยัด ไม่นำไปสู่การประหยัดทรัพยากร แต่กลับเป็นอิทธิพลของการรณรงค์หรือจากข้อมูลข่าวสาร อันเนื่องเพียงระดับการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางอ้อมเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่การประหยัดทรัพยากรเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะส่งผลไปในระดับมหภาคในระดับการชะลอการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ หรือช่วยฟื้นฟูระบบนิเวศน์วิทยา

ข้อค้นพบนี้ทำให้เห็นว่าสังคมต้องรณรงค์มากขึ้นและอย่างค่อเนื่องเกี่ยวกับการประหยัดทรัพยากร เพื่อให้ประชาชนได้เกิดการเรียนรู้มากขึ้นถึงระดับการสร้างทัศนคติ ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรที่ถาวรมากขึ้น เป็นผู้กระทำพฤติกรรมโดยมีจิตสำนึกหรือการรับรู้จริง ๆ ถึงประโยชน์ของการกระทำ ไม่ใช่เป็นการกระทำที่เกิดจากการกระตุ้นของสื่อเท่านั้น ซึ่งหากลดการกระตุ้นลงพฤติกรรมก็จะหายไป

การรับรู้ข่าวสารที่มีผลต่อการประหยัดนั้น มีผู้ค้นพบไว้มากมาย เช่น กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประหยัดสูง จะมีพฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าประหยัดสูงสุด (เสถียรวิมล पालศรี, 2538) การเปิดรับข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน มีความสัมพันธ์

กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชน (พิศศิลาปี จิตนวดสาร, 2535) การรับรู้ข่าวสารมีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมใช้น้ำอย่างประหยัด (จุฑาภรณ์ สฤตศักดิ์, 2537) การเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แผ่นพับ ไปรษณีย์ งานนิทรรศการ มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภท (สุภารักษ์ จูตระกูล, 2538) เป็นต้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

พฤติกรรมการประหยัด เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาในภาวะความเป็นอยู่ปัจจุบัน ซึ่งสังคมต้องปรับเปลี่ยนค่านิยมเรื่องการมีพฤติกรรมการประหยัด โดยให้ปลูกจากจิตสำนึกของทุกคนให้มีพฤติกรรมการประหยัด ไม่ว่าจะโดยทางตรงและทางอ้อม ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. มาตรการในภาครัฐ ให้กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ลดการใช้กระแสไฟฟ้า น้ำประปา โดยให้มีการปฏิบัติอย่างค่อเนื่องและจริงจัง โดยให้มีการรายงานข้อมูลการลดลงและเพิ่มขึ้นของการใช้ไฟฟ้าและน้ำประปา
2. มาตรการจูงใจประชาชน ให้การไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปานครหลวงและการประปาส่วนภูมิภาค พิจารณาอัตราส่วนลดการใช้กระแสไฟฟ้าของประชาชนที่ได้ใช้กระแสไฟฟ้าและน้ำประปาลดลง และให้กำหนดกฎเกณฑ์การลดให้กว้างเพื่อให้ประชาชนที่ร่วมมือในการประหยัด ได้รับส่วนลดอย่างทั่วถึง
3. จัดการณรงค์ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น ประกาดการประหยัดพลังงานของชุมชน จัดประกวดสิ่งประดิษฐ์จากการรีไซเคิล เพื่อเป็นการกระตุ้นสังคมให้หันมาประหยัด

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมของคน ไทยที่เป็นผลลบต่อพฤติกรรมการประหยัด
2. ควรทำการศึกษหาแนวทางให้คนสนใจในการประหยัดทรัพยากร ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัว แต่หากเกิดขึ้นแล้วจะมีผลกระทบอย่างมาก และหาทางแก้ไขได้ยาก เพราะเป็นปัญหาส่วนรวมซึ่งปัจจุบัน โลกกำลังหันมามองจุดนี้มากขึ้น